

Statistika Europske agencije o uključivom obrazovanju

Ključne poruke i rezultati (2014. / 2016.)

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

STATISTIKA EUROPSKE AGENCIJE O UKLJUČIVOM OBRAZOVANJU

**Ključne poruke i rezultati
(2014. / 2016.)**

Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje (Agencija) neovisna je i samoupravna organizacija. Agenciju sufinanciraju ministarstva obrazovanja njezinih država članica i Europska komisija putem operativne bespovratne pomoći u sklopu programa Europske unije (EU) za obrazovanje Erasmus+ (2014. – 2020.).

Sufinancirano
sredstvima programa
Europske unije Erasmus+

Podrška Europske komisije za pripremu ove publikacije ne predstavlja potvrdu sadržaja koji odražava stajališta njegovih autora te se Komisija ne može smatrati odgovornom za uporabu tamo sadržanih informacija.

Stajališta koja je u ovom dokumentu iznijela neka osoba ne predstavljaju nužno službena stajališta Agencije, njezinih država članica ili Komisije.

Urednici: Amanda Watkins, Joacim Ramberg i András Lénárt

Izvadci iz dokumenta dopušteni su pod uvjetom da postoji jasno upućivanje na izvor. Upućivanje na ovo izvješće treba glasiti kako slijedi: Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, 2018. *Statistika Europske agencije o uključivom obrazovanju: Ključne poruke i rezultati (2014. / 2016.)*. (A. Watkins, J. Ramberg i A. Lénárt, urednici). Odense, Danska

U cilju veće pristupačnosti, ovo je izvješće dostupno na 25 jezika i može mu se pristupiti u elektroničkom formatu na mrežnoj stranici Agencije: www.european-agency.org

Ovo je prijevod izvornog teksta na engleskom. U slučaju nedoumice u vezi s točnošću informacija u prijevodu pogledajte izvorni tekst na engleskom jeziku.

ISBN: 978-87-7110-814-9 (elektronički)

© **European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2018**

Tajništvo
Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Denmark
Tel: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Ured u Bruxellesu
Rue Montoyer, 21
BE-1000 Brussels Belgium
Tel: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org

SADRŽAJ

UVODNE NAPOMENE	5
KLJUČNE PORUKE	7
PET PITANJA POVEZANIH S PRAVEDNOŠĆU.....	9
1. Koji je udio učenika koji pohađaju redovnu školu?	9
<i>Trendovi u podacima o pristupu učenika redovnom obrazovanju .....</i>	<i>10</i>
2. Koliki je udio učenika koji većinu svojeg vremena provode s vršnjacima u redovnim učionicama?.....	10
<i>Trendovi u podacima o pristupu učenika uključivom obrazovanju .....</i>	<i>11</i>
3. Gdje su učenici sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama smješteni radi obrazovanja?	11
<i>Trendovi u podacima o stopama utvrđivanja učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama .....</i>	<i>12</i>
<i>Smještanje u usporedbi s cijelom školskom populacijom.....</i>	<i>12</i>
<i>Trendovi u podacima o smještanju učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u usporedbi s cijelom školskom populacijom .....</i>	<i>14</i>
<i>Smještanje u usporedbi s populacijom učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama .....</i>	<i>15</i>
4. Koje su razlike u stopama utvrđivanja i stopama smještanja djevojčica i dječaka sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama?	17
5. Koje su razlike u stopama utvrđivanja i stopama smještanja učenika između ISCED 1 i 2?	18
POZADINA RADA EASIE-A	22
Pokriće podataka	22
Važne dimenzije rada EASIE-a na prikupljanju podataka.....	24
<i>Operativna definicija službene odluke o posebnim obrazovnim potrebama .....</i>	<i>24</i>
<i>Operativna definicija uključivog okruženja .....</i>	<i>24</i>
Žarište za analizu podataka EASIE-a	24
Napomene	25
UPUĆIVANJA.....	27
PRILOG: POKAZATELJI EASIE-A ZA 2014. I 2016.....	29
1. Stopa upisa u redovno obrazovanje na temelju populacije upisane u školu	29
2. Dobni uzorci.....	29
3. Učenici sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama	29
<i>3a. Stope utvrđivanja .....</i>	<i>29</i>

<i>3b. Distribucija smještanja učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama na temelju populacije učenika upisane u školu; .....</i>	<i>29</i>
<i>3c. Distribucija smještanja, na temelju populacije učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama .....</i>	<i>30</i>

UVODNE NAPOMENE

Već više od 20 godina Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje (Agencija) za svoje države članice djeluje kao tijelo za suradnju u odnosu na pitanja politike o uključivom obrazovanju. Prikupljanje podataka sastavni je dio tog rada. U početku je žarište bilo na učenicima s posebnim obrazovnim potrebama [special educational needs (SEN)], ali je u međuvremenu područje rada prošireno te se uzimaju u obzir svi učenici u sustavima uključivog obrazovanja.

Trenutačno [Statistika Europske agencije o uključivom obrazovanju](#) (EASIE) uključuje prikupljanje, predstavljanje i analizu nacionalnih podataka (Europska agencija, bez datuma-a). Podaci se zatim povezuju s dogovorenim pokazateljima o ključnim pitanjima politike uključivog obrazovanja. Sve podatke podnose [stručnjaci za podatke](#) na nacionalnoj razini (Europska agencija, bez datuma-b).

Raspoložive zbirke podataka pokrivaju 30 država i daju uvid u sljedeće:

- pristup redovnom obrazovanju;
- pristup uključivom obrazovanju;
- smještanje učenika za koje je utvrđeno da su nositelji službene odluke o posebnim obrazovnim potrebama.

Zbirke podataka sadrže raščlambu po spolu i po razini obrazovanja prema [Međunarodnoj standardnoj klasifikaciji obrazovanja](#) (ISCED) (UNESCO Institut za statistiku, 2011.).

Cilj ovog kratkog izvješća jest izdvojiti ključne poruke i glavne rezultate dosadašnjeg rada EASIE-a. U ovom su trenutku dostupne dvije [zbirke podataka EASIE-a](#) (Europska agencija, bez datuma-c) i [Izvješća po državama](#), i to:

- 2014., za školsku godinu 2012. / 2013. (Europska agencija, 2017.)
- 2016., za školsku godinu 2014. / 2015. (Europska agencija, 2018.a).

Uz ova izvješća, na zahtjev su od Tajništva Agencije dostupne cjelovite zbirke podataka (secretariat@european-agency.org) u obliku Excel datoteka koje se mogu analizirati na različite načine.

U ovom se izvješću ne daje detaljna statistička analiza podataka i ne pokrivaju se svi oblici analize podataka koji mogu biti mogući pomoću zbirke podataka. Umjesto toga, ono daje krovno „tumačenje” zbirki podataka iz 2014. i 2016. Svrha je izdvojiti ključne poruke i rezultate u nastajanju iz zbirki podataka koji su važni za rad država članica Agencije.

U sljedećem odjeljku predstavljeno je **10 ključnih poruka** koje su nastale u dosadašnjem radu EASIE-a iz 2014. i 2016.

U odjeljku nakon toga predstavljeni su **glavni rezultati u odnosu na pet pitanja povezanih s pravednošću** koja trebaju biti ispitana u sklopu rada EASIE. Svako je uokvireno kao glavno pitanje koje je u pozadini pitanja pravednosti.

U zadnjem odjeljku izvješća predstavljena je [pozadina cjelovitog rada EASIE-a](#).

Nadamo se da će donositelji politike, praktičari, istraživači i ostali dionici u sustavu pronaći ključne poruke i glavne rezultate nedavnog rada EASIE-a koji je važan za kolektivni rad na razvoju uključivijih sustava obrazovanja.

Cor J.W. Meijer

Ravnatelj Europske agencije za posebne potrebe i uključivo obrazovanje

KLJUČNE PORUKE

Na temelju zbirke podataka za 2014. i 2016., moguće je izvući 10 ključnih poruka:

- 1** Uglavnom, raspoloživim se podacima potvrđuje ono što je utvrđeno u drugim područjima rada Agencije, odnosno da je uključivo obrazovanje vizija politike svih država članica Agencije. Sve države osiguravaju mogućnosti za uključivo obrazovanje određenim učenicima koji su nositelji službene odluke o posebnim obrazovnim potrebama. No, pregledom opcija i stopa za smještanje postaje jasno da države članice u odnosu na učenike sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama provode viziju na različite načine i u različitom opsegu.
- 2** Iz definicija „službene odluke o posebnim obrazovnim potrebama” pojedinih država – pogledajte [pozadinske informacije o pojedinim državama](#) (Europska agencija, bez datuma-c) – proizlazi da svaka država ima svoju definiciju različitih skupina učenika s posebnim obrazovnim potrebama. Učenici koji imaju službenu odluku o posebnim obrazovnim potrebama uključuju učenike s invaliditetom u skladu s definicijom *Konvencije o pravima osoba s invaliditetom* (Ujedinjeni narodi, 2006.), ali i ostale skupine učenika s posebnim/dodatnim obrazovnim potrebama kojima je potrebna dodatna podrška i resursi. To je jedan od razloga zašto postoji toliko razlika u podacima pojedinih država i zašto su usporedbe među državama složene, a u nekim pogledima i nemoguće.
- 3** Stope utvrđivanja učenika sa „službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama” uvelike se razlikuju od države do države. Iz tih su podataka vidljive razlike u zakonodavstvu i politici država za utvrđivanje učenika s posebnim obrazovnim potrebama, kao što je prikazano i raspravljeno u drugim područjima rada Agencije.
- 4** Niti jedna država nema u potpunosti uključiv sustav u kojem bi 100 % učenika pohađalo redovnu nastavu i imalo pristup obrazovanju zajedno s vršnjacima u najmanje 80 % slučajeva, u skladu s mjerilom za smještanje EASIE. Sve države imaju različite oblike izdvojenog stručnog pružanja – škole, razrede i/ili jedinice, kao i različite oblike izvanškolskog obrazovanja (odnosno školovanje kod kuće ili pružanje obrazovanja koje održavaju drugi sektori). Raspon uključivog smještanja u državama je ugrubo između 92 % i 99,5 %. Iz ovog je podatka vidljivo „koliko su blizu” države došle potpuno uključivom sustavu.

- 5** Stope smještanja u izdvojen i izvanredan sustav pružanja (izdvojene posebne škole, razredi, jedinice i neformalni programi obrazovanja) razlikuju se od države do države. Iz tih su podataka vidljive razlike u zakonodavstvu i politici za podršku i pružanje obrazovanja, opet kao što prikazano i raspravljeno u drugim područjima rada Agencije.

- 6** U svim je državama za otprilike dvostruko više dječaka od djevojčica utvrđeno da imaju posebne obrazovne potrebe za koje je potrebna službena odluka o posebnim obrazovnim potrebama. Ovaj omjer 2 : 1 vidljiv je iz stopa smještanja dječaka i djevojčica u različito okruženje, što je vidljivo u većini država.

- 7** Postoji vrlo jasan uzorak u svim državama u odnosu na distribuciju spolova. No, u odnosu na distribuciju po razini obrazovanja prema ISCED, upravo suprotno je točno: jasni uzorci nisu odmah uočljivi. Postoji dosta veliko odstupanje među državama u odnosu na udio učenika na dvije razine obrazovanja prema ISCED. To ukazuje na činjenicu da države utvrđuju kojim učenicima je potrebna posebna odluka na različite načine i tijekom različitih stupnjeva njihova školovanja.

- 8** Situacija u kojoj se nalaze učenici koji su izvan školskog sustava iz različitih razloga i u različitim okolnostima (odnosno formalno uključeni u sustav obrazovanja, ali ne pohađaju nastavu ili nisu uključeni u niti jedan oblik obrazovanja) nejasna je u gotovo svim državama. To valja dodatno ispitati, budući da su podaci za većinu država često ograničeni ili nedostaju.

- 9** Podaci o trendovima u svim državama pokazuju da ne postoji sveobuhvatna prosječna promjena u stopama utvrđivanja učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama. No, u nekim je državama vidljivo jasno povećanje u udjelu učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama.

- 10** Podaci o trendovima u svim državama također pokazuju da u prosjeku postoji zanemarivo smanjenje u udjelu učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u potpuno izdvojenom obrazovnom okruženju (posebni razredi i škole).

PET PITANJA POVEZANIH S PRAVEDNOŠĆU

U ovom se odjeljku predstavljaju glavni rezultati iz 2014. i 2016. u odnosu na **pet pitanja povezanih s pravednošću** koja se trebaju ispitati u sklopu rada EASIE-a. Pet pitanja povezanih s pravednošću su sljedeća:

1. pristup redovnom obrazovanju;
2. pristup uključivom obrazovanju;
3. smještanje učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama;
4. raščlamba podataka o smještanju učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama po spolu;
5. raščlamba podataka o smještanju učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama po razini obrazovanja prema ISCED-u.

Svako od navedenih pitanja je uokvireno kao glavno pitanje koje je u pozadini pitanja pravednosti. Odjeljak je zatim oblikovan prema pokazateljima iz analize podataka kojima se pokušava odgovoriti na pitanje. Pokazatelji koji se razmatraju u svakom odjeljku slijede istu numeraciju kao pokazatelji iz [Izvešća po državama](#) iz 2014. i 2016. (Europska agencija, 2017.; 2018.a).

Za detaljnije informacije o pokazateljima, pogledajte Izvešća po državama. U njima je objašnjeno što je svaki pokazatelj, način izračuna, uključene zemlje i ishod pokazatelja. Sadrže grafove i tablice sa svim dostupnim podacima za državu za svaki pokazatelj.

Za sedam pokazatelja koji se odnose na cijelu školsku populaciju, predstavljeni su rezultati u odnosu na trendove u podacima. Rezultatima se prate razlike između ukupnih prosjeka (postotaka) u podacima iz 2014. i 2016. Podaci o trendovima predstavljeni su kao postotni bod koji prikazuje povećanje ili smanjenje u odnosu na dvije zbirke podataka. Važno je primijetiti da se podaci o trendovima zasnivaju samo na državama koje imaju podatke i za 2014. i za 2016.

Za sve pokazatelje, rezultati u odnosu na glavna pitanja i probleme predstavljeni su u tekstualnim kućicama.

1. Koji je udio učenika koji pohađaju redovnu školu?

Ovo se pitanje odnosi na pristup učenika redovnom obrazovanju.

Pokazatelj 1.1 prati stope upisa u **redovno** obrazovanje, odnosno postotak učenika koji je upisan u sva redovna okruženja, a izračunava se prema broju učenika koji su upisani u sva obrazovna okruženja.

Podaci su usredotočeni na učenike koji jesu odnosno koji nisu u redovnom obrazovnom okruženju.

U većini država, upis u redovno obrazovanje podrazumijeva smještanje u redovan razred ili smještanje u izdvojeni poseban razred u redovnoj školi. Učenici koji nisu u redovnom

okruženju pohađaju potpuno izdvojene posebne škole, neformalno obrazovanje za koje su zadužene zdravstvene ili socijalne službe itd., ili su učenici izvan školskog sustava.

Podaci iz 2014. dostupni su za 28 država. U 28 država, stopa upisa u redovno obrazovanje iznosi od 93,44 % do 99,88 %, dok je ukupni prosjek za 28 država 97,36 %.

Podaci iz 2016. dostupni su za 29 država. U 29 država, stopa upisa u redovno obrazovanje iznosi od 92,02 % do 99,97 %, dok je ukupni prosjek za 29 država 98,64 %.

Iz dostupnih je podataka jasno da u svim državama velika većina učenika pohađa redovne škole, ali ne pohađaju svi učenici redovne škole.

Niti jedna država nema stopostotnu stopu upisa u redovno obrazovanje.

Trendovi u podacima o pristupu učenika redovnom obrazovanju

Podaci za 2014. i 2016. dostupni su za 25 država. U 25 država, stopa upisa u redovno obrazovanje porasla je u prosjeku za nešto više od 1 posto između 2014. i 2016.

Iz podataka proizlazi da je ukupna stopa upisa u redovno obrazovanje u 2016. u odnosu na 2014. bila nešto viša od jedan posto.

2. Koliki je udio učenika koji većinu svojeg vremena provode s vršnjacima u redovnim učionicama?

Ovo se pitanje odnosi na pristup svih učenika uključivom obrazovanju.

Pokazatelj 1.2 prati stopu upisa u **uključivo** obrazovanje, odnosno postotak učenika za koje je utvrđeno da provode najmanje 80 % vremena u redovnoj učionici sa svojim vršnjacima, a koji je izračunat prema broju učenika koji je upisan u sva obrazovna okruženja.

Podaci pokazuju koji su učenici uključeni u uključivo obrazovanje, a koji nisu, u skladu s mjerilom za smještanje EASIE-a u trajanju od 80 %.

U većini država, upis u uključivo obrazovanje podrazumijeva smještanje u redovan razred u skladu s mjerilom za smještanje u trajanju od 80 % ili zamjenskim mjerilima (pogledajte operativnu definiciju [uključivog okruženja](#) u odjeljku „Važne dimenzije rada EASIE-a na prikupljanju podataka” za više informacija).

Učenici koji nisu u uključivom okruženju pohađaju izdvojene razrede u redovnim školama, potpuno izdvojene posebne škole, neformalno obrazovanje za koje su zadužene zdravstvene ili socijalne službe itd., ili su pak učenici izvan formalnog sustava obrazovanja.

Podaci iz 2014. dostupni su za 26 država. Stope upisa u uključivo obrazovanje kreću se od 93,47 % do 99,88 %, dok je ukupni prosjek za 26 država 97,54 %.

Podaci iz 2016. dostupni su za 28 država. Stope upisa u uključivo obrazovanje kreću se od 92,02 % do 99,97 %, dok je ukupni prosjek za 28 država 98,19 %.

Prema dostupnim podacima, niti jedna od zemalja sudionica nema stopostotnu stopu upisa u uključivo okruženje. Sve zemlje imaju neki oblik izdvojenog stručnog pružanja (izdvojene škole i jedinice), kao i izdvojene razrede u redovnim školama.

Trendovi u podacima o pristupu učenika uključivom obrazovanju

Podaci za 2014. i 2016. dostupni su za 23 zemlje. U 23 zemlje, zabilježeno je zanemarivo prosječno povećanje (0,14 posto) upisa u uključivo obrazovanje.

Iz podataka proizlazi da je između 2014. i 2016. došlo do ukupnog zanemarivog povećanja u udjelu učenika koji veći dio vremena pohađaju redovnu nastavu sa svojim vršnjacima.

3. Gdje su učenici sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama smješteni radi obrazovanja?

Žarište pitanja jest gdje su učenici sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama smješteni radi obrazovanja većinu vremena (80 % ili više).

No, prethodno je potrebno ispitati **stope utvrđivanja** učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama. Pokazatelj 3a.1 bavi se ovim aspektom, uz žarište na postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama na temelju populacije upisane u školu.

Podaci iz 2014. dostupni su za 30 država. Stope utvrđivanja kreću se od 1,11 % do 17,47 %. Prosjek u državama iznosi 4,53 %.

Podaci iz 2016. dostupni su za 30 država. Stope utvrđivanja kreću se od 1,06 % do 20,50 %. Prosjek u državama iznosi 4,44 %.

Postoje uočljive razlike u brojkama i stopama učenika za koje je utvrđeno da imaju posebne obrazovne potrebe (uključujući invaliditet) koje iziskuju neki oblik dodatnog pružanja obrazovanja. U tome se odražavaju razlike u politici i praksi država za obrazovanje općenito i posebno obrazovanje osobito.

Razlike u stopama utvrđivanja mogu se većim dijelom objasniti razlikama u postupcima vrednovanja i mehanizmima za financiranje, umjesto stvarnom pojavom različitih oblika posebnih obrazovanih potreba ili invaliditeta za koje je potrebna službena odluka o posebnim obrazovnim potrebama.

Trendovi u podacima o stopama utvrđivanja učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama

Podaci za 2014. i 2016. dostupni su za 29 država. U 29 država, prosječni udio učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama bio je otprilike isti (razlika od 0,04 %) u 2014. i 2016.

Iz podataka proizlazi da ne postoji sveobuhvatna promjena u stopi utvrđivanja učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u svim državama, ali neke su države imale primjetljive varijacije.

Distribuciju smještanja učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama može se ispitati na dva načina:

1. Smještanje u usporedbi s cijelom školskom populacijom (odnosno svi učenici)
2. Smještanje u usporedbi s populacijom učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama.

Svaka je od ovih mogućnosti posebno razmotrena dolje.

Smještanje u usporedbi s cijelom školskom populacijom

Pokazatelj 3b.1 odnosi se na postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u uključivom obrazovanju na temelju populacije upisane u školu.

Podaci iz 2014. dostupni su za 28 država. Postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u uključivom okruženju kreće se od 0,14 % do 16,02 %; ukupni prosjek za 28 država iznosi 2,36 %.

Podaci iz 2016. dostupni su za 28 zemalja. Postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u uključivom okruženju kreće se od 0,12 % do 19,05 %; ukupni prosjek za 28 zemalja iznosi 2,73 %.

Kada promatramo ove podatke u usporedbi s postotkom učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama, na temelju populacije upisane u školu, vidljivo je da je za mnogo država s najvećim stopama utvrđivanja posebnih obrazovnih potreba većina od tih učenika smještena u uključivo okruženje.

Pokazatelj 3b.2 odnosi se na postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u posebnim razredima na temelju populacije upisane u školu.

Podaci iz 2014. dostupni su za 24 zemlje. Raspon smještanja kreće se od 0,09 % do 3,64 %. Ukupno se prosječno 0,56 % učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama obrazuje u izdvojenim posebnim razredima u redovnim školama.

Podaci iz 2016. dostupni su za 24 zemlje. Raspon smještanja kreće se od 0,07 % do 3,70 %. Ukupno se prosječno 0,53 % učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama obrazuje u izdvojenim posebnim razredima u redovnim školama.

U svim državama postoje mogućnosti za upis učenika u redovnu školu, ali se događa da provode većinu vremena dalje od vršnjaka.

Ovdje je važno naglasiti da o ovom aspektu ne postoji dovoljno podataka. Mnoge države navode da je teško pribaviti podatke o učenicima u izdvojenim razredima u redovnim školama. Podaci o posebnim školama lakše su dostupni u većini država koje pribavljaju podatke.

Pokazatelj 3b.3 odnosi se na postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u posebnim školama na temelju populacije upisane u školu.

Podaci iz 2014. dostupni su za 30 država. Raspon smještanja kreće se od 0,09 % do 7,06 %. Ukupno se prosječno u izdvojenim posebnim školama obrazuje 1,82 % učenika.

Podaci iz 2016. dostupni su za 30 država. Raspon smještanja kreće se od 0,03 % do 7,98 %. Ukupno se prosječno u izdvojenim posebnim školama obrazuje 1,54 % učenika.

U svim državama postoje mogućnosti za upis učenika u izdvojene posebne škole gdje većinu vremena provode dalje od vršnjaka.

Veliki raspon stopa smještanja u posebne škole pokazuje da se u različitim državama za učenike sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama koriste vrlo različiti postupci i strukture za smještanje.

Pokazatelj 3b.4 odnosi se na postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u neformalnom obrazovnom okruženju na temelju populacije upisane u školu. Samo četiri zemlje mogle su dati podatke za ovaj pokazatelj. Stoga, nisu vidljivi jasni rezultati tako da se ovdje ne razmatraju. (U odjeljku „[Napomene](#)” ovog izvješća upućuje se na pitanje nedostupnih podataka.)

Pokazatelj 3b.5 odnosi se na postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u potpuno izdvojenom obrazovnom okruženju (odnosno posebne škole i razredi) na temelju populacije upisane u školu.

Podaci iz 2014. dostupni su za 24 zemlje. Smještanje u potpuno izdvojeno okruženje kreće se od 0,36 % do 6,28 %, s tim da je ukupni prosjek u 24 države 1,67 %.

Podaci iz 2016. dostupni su za 24 zemlje. Smještanje u potpuno izdvojeno okruženje kreće se od 0,55 % do 5,88 %, s tim da je ukupni prosjek u 24 države 1,62 %.

U svim državama, za neke učenike, osobito one s kompleksnim i ozbiljnim posebnim potrebama i/ili invaliditetom, izdvojeno stručno pružanje još uvijek je obrazovno smještanje kojim se osigurava njihovo pravo na obrazovanje, iako ne uključivo obrazovanje.

Trendovi u podacima o smještanju učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u usporedbi s cijelom školskom populacijom

Podaci za pokazatelj 3b.1 za 2014. i 2016. dostupni su za 25 država. U 25 država, došlo je do neznatnog prosječnog povećanja (0,27 %) u udjelu učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u uključivom okruženju između 2014. i 2016.

Iz podataka proizlazi da je došlo do ukupnog neznatnog prosječnog povećanja u broju učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama koji su smješteni u uključivo okruženje.

Podaci za pokazatelj 3b.2 za 2014. i 2016. dostupni su za 23 zemlje. U 23 države, prosječni udio učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u posebnim razredima bio je skoro nepromijenjen (smanjenje od 0,04 %) između 2014. i 2016.

Iz podataka proizlazi da je udio učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama koji su smješteni u posebne razrede bio skoro nepromijenjen.

Podaci za pokazatelj 3b.3 za 2014. i 2016. dostupni su za 28 zemalja. U 28 zemalja, prosječni udio učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u posebnim školama bio je otprilike isti (smanjenje od 0,06 %) za 2014. i 2016.

Iz podataka proizlazi da je udio učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama koji su smješteni u posebne škole bio skoro nepromijenjen.

Podaci za pokazatelj 3b.5 za 2014. i 2016. dostupni su za 23 države. U 23 zemlje, došlo je do nezamjetnog smanjenja (0,05 %) u udjelu učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u potpuno izdvojenom obrazovnom okruženju između 2014. i 2016.

Iz podataka proizlazi da je došlo do zanemarivog smanjenja u udjelu učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u potpuno izdvojenom obrazovnom okruženju.

Smještanje u usporedbi s populacijom učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama

Pokazatelj 3c.1 odnosi se na postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u uključivom obrazovanju na temelju populacije učenika s posebnim obrazovnim potrebama.

Podaci iz 2014. dostupni su za 28 država, u rasponu od 3,46 % do 98,18 % i ukupnim prosjekom od 52,68 %.

Podaci iz 2016. dostupni su za 28 država, u rasponu od 4,98 % do 99,21 % i ukupnim prosjekom od 60,56 %.

Raspon smještanja učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u uključivo obrazovanje vrlo je širok. Opet, iz toga proizlazi da države imaju vrlo različite pristupe pružanju obrazovanja učenicima za koje je utvrđeno da imaju posebne obrazovne potrebe.

U svim državama, više od polovice svih učenika za koje je utvrđeno da imaju posebne obrazovne potrebe smješteno je u uključivo okruženje, odnosno redovan razred, u više od 80 % slučajeva.

Pokazatelj 3c.2 odnosi se na postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u posebnim razredima na temelju populacije učenika s posebnim obrazovnim potrebama.

Podaci iz 2014. dostupni su za 24 države, u rasponu od 1,89 % do 59,69 % i ukupnim prosjekom od 13,16 %.

Podaci iz 2016. dostupni su za 24 države, u rasponu od 2,15 % do 55,34 % i ukupnim prosjekom od 11,91 %.

Izgleda da se države dosta razlikuju u smislu opsega u kojem se koriste posebnim razredima kao opcijom za smještanje učenika s posebnim obrazovnim potrebama.

U usporedbi s ostalim oblicima smještanja (odnosno uključivim obrazovanjem ili posebnim školama), ovaj oblik smještanja nije široko rasprostranjen. Međutim, kao što je rečeno ranije, države ove podatke možda ne prijavljuju dovoljno jer mnoge navode kako je teško pribaviti pouzdane podatke o ovom pokazatelju.

Pokazatelj 3c.3 odnosi se na postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u posebnim školama na temelju populacije učenika s posebnim obrazovnim potrebama.

Podaci iz 2014. dostupni su za 30 država, u rasponu od 1,74 % do 95,73 % i ukupnim prosjekom od 40,04 %.

Podaci iz 2016. dostupni su za 30 zemalja, u rasponu od 0,79 % do 100,00 % i ukupnim prosjekom od 34,76 %.

Zemlje izvješćuju da su podaci o učenicima s posebnim obrazovnim potrebama u odnosu na ovaj pokazatelj najpouzdaniji. Također su dostupni iz svih zemalja koje sudjeluju u vježbama prikupljanja podataka.

Raspon pristupa upotrebi ove opcije smještanja je vrlo širok, od manje od 1 % do gotovo 100 % učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama koji se smještaju u posebne škole. Opet, iz navedenoga je vidljiv širok raspon pristupa politici i pružanju obrazovanja u državama.

Pokazatelj 3c.4 odnosi se na postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u neformalnom obrazovnom okruženju na temelju populacije učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama. Samo četiri zemlje mogle su dati podatke za ovaj pokazatelj. Stoga, nisu vidljivi jasni rezultati tako da se ovdje ne razmatraju. U odjeljku „[Napomene](#)” ovog izvješća raspravlja se o pitanju nedostupnih podataka.

Pokazatelj 3c.5 odnosi se na postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u potpuno izdvojenom obrazovnom okruženju (odnosno posebne škole i razredi) na temelju populacije učenika s posebnim obrazovnim potrebama.

Podaci iz 2014. dostupni su za 24 države, u rasponu od 7,11 % do 100 % i ukupnim prosjekom od 39,05 %.

Podaci iz 2016. dostupni su za 24 države, u rasponu od 7,10 % do 100 %¹ i ukupnim prosjekom od 36,56 %.

Raspon izdvojenog smještanja u obrazovne ustanove u državama vrlo se razlikuje. Usprkos tome, u svim državama koje pribavljaju podatke postoje neki učenici koji ne ostvaruju pravo na uključivo obrazovanje sa svojim vršnjacima.

U državama sudionicama, skoro 40 % učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama obrazuje se u izdvojenom neuključivom okruženju.

¹ Za zbirke podataka iz 2014. i 2016., podaci od 100 % za jednu državu koji su uključeni u ovaj pokazatelj trebaju se promatrati kao iznimka. Razlog je što su podaci o učenicima sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama dostupni samo za posebne razrede i posebne škole, a ne za bilo koji oblik uključivog smještanja.

4. Koje su razlike u stopama utvrđivanja i stopama smještanja djevojčica i dječaka sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama?

U postupku prikupljanja podataka za učenike sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama, raščlamba po spolu daje se u odnosu na sljedeće:

- stope utvrđivanja;
- distribuciju smještanja učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama na temelju populacije upisane u školu;
- distribuciju smještanja učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama na temelju populacije učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama.

Raščlamba po spolu za stope utvrđivanja učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama prati se kroz pokazatelj 3a.1. Ovaj se pokazatelj odnosi na postotak učenika dječaka/djevojčica sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama na temelju populacije upisane u školu.

Podaci iz 2014. dostupni su za 23 države. Stopa utvrđivanja posebnih obrazovnih potreba za dječake kreće se od 0,68 % do 10,99 %, s ukupnim prosjekom od 2,86 %. Stopa utvrđivanja posebnih obrazovnih potreba za djevojčice kreće se od 0,43 % do 6,48 % s ukupnim prosjekom od 1,37 %.

Podaci iz 2016. dostupni su za 26 država. Stopa utvrđivanja posebnih obrazovnih potreba za dječake kreće se od 0,64 % do 12,69 %, s ukupnim prosjekom od 2,99 %. Stopa utvrđivanja posebnih obrazovnih potreba za djevojčice kreće se od 0,42 % do 7,82 % s ukupnim prosjekom od 1,45 %.

Osim raščlambe po spolu, u 2016. je ispitana i distribucija po spolu. Ona se zasnivala na ukupnom broju učenika dječaka/djevojčica sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u odnosu na ukupnu populaciju učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama.

Podaci iz 2016. dostupni su za 26 država. Distribucija među dječacima kreće se od 60,16 % do 73,50 %, uz ukupni prosjek od 67,35 %. Među djevojčicama, ukupni prosjek iznosi 32,65 %, a rasponi distribucije kreću se od 26,50 % do 39,84 %.

Omjer utvrđivanja dječaka prema djevojčicama u državama je 2 : 1. Populacija učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama sastoji se od 68 % dječaka i 32 % djevojčica.

Različiti brojevi država mogu dati podatke za 10 pokazatelja u odnosu na raščlambu po spolu za smještanje učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u različita okruženja (uključivo obrazovanje, posebni razredi, posebne škole, neformalno obrazovanje, potpuno izdvojeno okruženje).

Iz svih ovih pokazatelja proizlazi da je distribucija po spolu otprilike jednaka za sve pokazatelje: otprilike dvije trećine učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u različitim okruženjima su dječaci, dok su jedna trećina djevojčice. Taj je rezultat očigledan za pokazatelje koji se zasnivaju na cijeloj školskoj populaciji, kao i populaciji učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama.

Omjeri smještanja u sva okruženja (uključivo obrazovanje, posebni razredi, posebne škole i sva izdvojena okruženja) također su 2 : 1. U svim zemljama, otprilike dvostruko više dječaka nego djevojčica nalazi se u različitim okruženjima.

Izgleda da ovaj rezultat ukazuje na to da se u svim obrazovnim sustavima država u većoj mjeri utvrđuje da dječaci imaju posebne obrazovne potrebe.

Omjer utvrđivanja 2 : 1 odražava se u omjerima smještanja: u usporedbi s djevojčicama dvostruko je više dječaka sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama smješteno u uključivo obrazovanje, posebne razrede ili posebne škole.

5. Koje su razlike u stopama utvrđivanja i stopama smještanja učenika između ISCED 1 i 2?

Dva čimbenika u prikupljanju podataka EASIE-a bave se pitanjima u vezi s ISCED-om:

- Podaci o dobnom uzorku navedeni u tablici 2
- Raščlambe po ISCED-ovim razinama 1 i 2 nalaze se u tablici 3.

Podacima o dobnom uzorku utvrđuje se populacija učenika specifične dobi od 9 godina (što odgovara tipičnom rasponu dobi za ISCED 1 u većini država) odnosno 15 godina (što odgovara tipičnom rasponu dobi za ISCED 2 u većini država). Te dvije dobi također odgovaraju prikupljanju podataka na razini Europske unije o stopama napuštanja škole.

Pokazatelj 2.1 daje podatke o dobnom uzorku za učenike 9 godina starosti. Pokazatelj 2.2 daje podatke o dobnom uzorku za 15-godišnje učenike. Oba pokazatelja prate stope upisa u redovno obrazovanje, odnosno postotak učenika specifične dobi koji je upisan u sva redovna okruženja, a izračunava se prema broju učenika specifične dobi koji su upisani u sva obrazovna okruženja.

Podaci su usredotočeni na 9-godišnje i 15-godišnje učenike koji jesu odnosno koji nisu u redovnom obrazovanju. Oni daju „snimku dobi” po ISCED razinama, budući da se nalaze unutar tipičnih vrijednosti ISCED-ovih dobnih raspona u gotovo svim državama.

Za 9-godišnjake su dostupni podaci iz 2014. iz 25 država. Stopa upisa u redovno obrazovanje za 9-godišnjake kreće se od 93,27 % do 100,00 %, dok je ukupni prosjek 98,10 %.

Za 9-godišnjake su dostupni podaci iz 2016. iz 27 država. Stopa upisa u redovno obrazovanje za 9-godišnjake kreće se od 93,79 % do 99,98 %, dok je ukupni prosjek 98,54 %.

Za 15-godišnjake, podaci iz 2014. dostupni su iz 23 države. Stopa upisa u redovno obrazovanje za 15-godišnjake kreće se od 88,29 % do 99,81 %, dok je ukupni prosjek 98,18 %.

Za 15-godišnjake, podaci iz 2016. dostupni su iz 26 zemalja. Stopa upisa u redovno obrazovanje za 15-godišnjake kreće se od 88,23 % do 99,99 %, dok je ukupni prosjek 97,07 %.

U svim državama, velika većina 9-godišnjih učenika pohađa redovne škole, ali ne svi. U svim državama, velika većina 15-godišnjaka pohađa redovne škole, ali ne svi. Niti jedna država nema 100-postotni upis u redovno obrazovanje za učenike od 15 godina.

Prema podacima o dobnom uzorku u odnosu na ISCED razine, stope upisa u redovno obrazovanje na ISCED razinama 1 i 2 otprilike su iste.

Pokazatelji 2.3 i 2.4 prate stopu upisa u uključivo obrazovanje prema dobnom uzorku za 9-godišnjake i 15-godišnjake, odnosno postotak učenika određene dobi za koje je utvrđeno da provode najmanje 80 % vremena u redovnoj učionici sa svojim vršnjacima, a koji je izračunat prema broju učenika određene dobi koji je upisan u sva obrazovna okruženja.

Za 9-godišnjake, podaci iz 2014. dostupni su iz 21 države. Stope upisa u uključivo obrazovanje kreću se od 93,27 % do 100,00 %, dok je ukupni prosjek 98,18 %.

Za 9-godišnjake, podaci iz 2016. dostupni su iz 22 države. Stope upisa u uključivo obrazovanje kreću se od 93,79 % do 99,98 %, dok je ukupni prosjek 98,67 %.

Za 15-godišnjake, podaci iz 2014. dostupni su iz 20 zemalja. Stope upisa u uključivo obrazovanje kreću se od 92,00 % do 99,79 %, dok je ukupni prosjek za 20 zemalja 97,88 %.

Za 15-godišnjake, podaci iz 2016. dostupni su iz 21 zemlje. Stope upisa u uključivo obrazovanje kreću se od 78,78 % do 99,99 %, dok je ukupni prosjek za 21 zemlju 98,45 %.

Većina država obrazuje barem neke 9-godišnje učenike u nekom obliku neuključivog okruženja. Većina država ima izdvojeno stručno pružanje (izdvojene škole i jedinice), kao i izdvojene razrede u redovnim školama za programe na ISCED razini 1.

Niti jedna od država sudionica nema stopostotnu stopu upisa u uključivo okruženje za 15-godišnjake. Sve države koriste se nekim oblikom izdvojenog stručnog pružanja (izdvojene škole i jedinice), kao i izdvojenim razredima u redovnim školama za programe na ISCED razini 2.

Prema podacima o dobnom uzorku u odnosu na ISCED razine, stope upisa u uključivo obrazovanje na ISCED razinama 1 i 2 otprilike su iste.

U postupku prikupljanja podataka za učenike sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama, raščlamba po ISCED razini 1 i 2 također se daje u odnosu na sljedeće:

- stope utvrđivanja;
- distribuciju smještanja učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama na temelju populacije upisane u školu;
- distribuciju smještanja učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama na temelju populacije učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama.

U odnosu na stope utvrđivanja, podaci iz 2014. dostupni su za 29 država;

U odnosu na ISCED 1, stopa utvrđivanja posebnih obrazovnih potreba kreće se od 0,62 % do 10,89 %; ukupni prosjek za 29 zemalja iznosi 2,62 %.

U odnosu na ISCED 2, stopa utvrđivanja posebnih obrazovnih potreba kreće se od 0,50 % do 6,82 %; ukupni prosjek za 29 zemalja iznosi 2,23 %.

U odnosu na stope utvrđivanja, podaci iz 2016. dostupni su za 30 zemalja:

U odnosu na ISCED 1, stopa utvrđivanja posebnih obrazovnih potreba kreće se od 0,62 % do 12,57 %; ukupni prosjek za 30 zemalja iznosi 2,37 %.

U odnosu na ISCED 2, stopa utvrđivanja posebnih obrazovnih potreba kreće se od 0,45 % do 7,94 %; ukupni prosjek za 30 zemalja iznosi 2,07 %.

Osim raščlamba ISCED-a, razmatra se i distribucija ISCED-a po ISCED razinama. To se zasniva na ukupnom broju učenika na razini ISCED 1 / ISCED 2 za koje je utvrđeno da imaju službenu odluku o posebnim obrazovnim potrebama, u odnosu na ukupnu školsku populaciju na svakoj ISCED razini.

Podaci iz 2016. dostupni su za 30 zemalja. Ukupni prosjek za ISCED 1 iznosi 4,12 %, s tim da je raspon od 0,90 % do 19,45 %. Za ISCED 2, ukupni prosjek je 4,86 %, s tim da je raspon od 1,42 % do 22,48 %.

Udio učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama na razini ISCED 1 u usporedbi s razinom ISCED 2 razlikuje se značajno među državama. U većini država, udio se povećava s ISCED 1 na ISCED 2.

Jedno moguće objašnjenje jest da mnogi učenici u tim državama zadržavaju svoju „deklaraciju” da im je potrebna podrška tijekom cijele školske karijere. Osim toga, postoje i drugi učenici za koje je kasnije utvrđeno da im je potrebna službena odluka o posebnim obrazovnim potrebama na razini ISCED 2.

Valja primijetiti da to nije uzorak za sve države: u nekoliko država postoji više učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama na razini ISCED 1.

Različiti brojevi država mogu dati podatke za 10 pokazatelja u odnosu na raščlambu po ISCED-u za smještanje učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u različita okruženja (uključivo obrazovanje, posebni razredi, posebne škole, neformalno obrazovanje, potpuno izdvojeno okruženje).

Na temelju svih dostupnih pokazatelja, usprkos razlikama i različitim uzorcima u državama, udio učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama na razinama ISCED 1 i 2 u svim okruženjima ne mijenja se bitno. Ukupna prosječna stopa upisa u uključivom okruženju i posebnim razredima nešto je viša na razini ISCED 1 nego ISCED 2. Ova je mala varijacija obrnuta samo u slučaju posebnih škola, u kojima je razmjerno više učenika u posebnim školama na razini ISCED 2 nego na razini ISCED 1.

Međutim, prateći kombinirane podatke za učenike u svim izdvojenim posebnim okruženjima te uzimajući u obzir razlike među državama, vidljivo je da ima više učenika u potpuno izdvojenom smještanju na razini ISCED 1 nego na razini ISCED 2.

POZADINA RADA EASIE-A

Već više od 20 godina Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje (Agencija) za svoje države članice djeluje kao tijelo za suradnju u odnosu na pitanja politike o uključivom obrazovanju (u ovom trenutku pokriva 35 jurisdikcija u 31 državi članici).

Rad Statistike Europske agencije o uključivom obrazovanju (EASIE) na prikupljanju podataka nadograđuje se na seriju aktivnosti Agencije. Agencija je prvo 1999. prikupila usporedne kvantitativne podatke o broju učenika za koje je utvrđeno da imaju posebne obrazovne potrebe u 17 država članica Agencije. Taj je rad bio dio aktivnosti za koju je provedena evaluacija u sklopu programa Socrates Europske komisije. Informacije prikupljene 1999. pregledane su i ocijenjene korisnim referentnim materijalom za predstavnike država članica Agencije. Donesena je odluka o redovnom prikupljanju kvantitativnih podataka o broju učenika za koje je utvrđeno da imaju posebne obrazovne potrebe i o tome gdje se odvijalo njihovo obrazovanje. Podatke prikupljaju predstavnici država članica Agencije, a Agencija ih od 2002. objavljuje svake dvije godine. Za više detalja, pogledajte [Izvešće o metodologiji EASIE-a](#) (Europska agencija, 2016.) koje pokriva rad na prikupljanju podataka u razdoblju od 2014. do 2016.², kao i razne [publikacije s Podacima o obrazovanju za posebne potrebe po državama](#) (Europska agencija, 2009.; 2010.; 2012.).

Prikupljanje podataka EASIE-a dugoročna je i inkrementalna aktivnost Agencije. Cilj joj je informiranje o pravima učenika i pitanjima kvalitete i učinkovitosti obrazovnog sustava, na način kako je prikazano u [Konvenciji o pravima djeteta](#) (Ujedinjeni narodi, 1989.) i [Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom](#) (Ujedinjeni narodi, 2006.), kao i [strateškim ciljevima Europske unije u području obrazovanja i osposobljavanja](#) (ET 2020) (Ured za publikacije Europske unije, 2016.).

Pokriće podataka

Rad EASIE-a predstavlja pomak u naglasku koji Agencija stavlja na prikupljanje podataka. Udaljava se od isključivog žarišta na učenike s posebnim obrazovnim potrebama i smještanja u izdvojena, segregirana okruženja i okreće prema svim učenicima u obveznom obrazovanju i upisu u sva okruženja – uključiva i izdvojena. Osim toga, radom EASIE-a dolazi se do širokog raspona pokazatelja u odnosu na pristup uključivom obrazovanju, što uključuje raščlambu po spolu i programima ISCED-a, u ovom trenutku razine ISCED 1 i 2.

Prikupljanje podataka EASIE-a pokriva sljedeće:

- populaciju u dobnoj skupini za obvezno školovanje na razinama ISCED 1 i 2 (broj učenika u određenoj dobnoj skupini koji su upisani u školu);
- sve sektora obveznog školovana (državni, neovisni i privatni);
- sve moguće oblike obrazovnog smještanja (redovne škole, posebni razredi i jedinice i posebne škole);

---

² Ažurirana verzija Izvešća o metodologiji EASIE-a sastavljeno je kao popratni materijal za vježbu prikupljanja podataka iz 2018. godine (Europska agencija, 2018.b).

- neformalno obrazovanje (primjerice, pružanje u neobrazovnim sektorima, kao što su zdravstvene ili socijalne usluge);
- učenike izvan svakog oblika pružanja obrazovanja.

U ovom se izvješću razmatraju podaci dostupni iz svih država koje su uključene u vježbe prikupljanja podataka.

Zbirka podataka za 2014. obuhvaća podatke koje je dostavilo 30 zemalja: Belgija (flamanska zajednica), Belgija (francuska zajednica), Cipar, Češka Republika, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Hrvatska, Island, Irska, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Malta, Nizozemska, Norveška, Njemačka, Poljska, Portugal, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Švicarska, Ujedinjena Kraljevina (Engleska), Ujedinjena Kraljevina (Sjeverna Irska), Ujedinjena Kraljevina (Škotska) i Ujedinjena Kraljevina (Wales).

Zbirka podataka za 2016. također obuhvaća podatke koje je podnijelo 30 država, ali ne i iste države: Belgija (flamanska zajednica), Cipar, Češka Republika, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Hrvatska, Island, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Malta, Nizozemska, Norveška, Njemačka, Poljska, Portugal, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Švicarska, Ujedinjena Kraljevina (Engleska), Ujedinjena Kraljevina (Sjeverna Irska), Ujedinjena Kraljevina (Škotska) i Ujedinjena Kraljevina (Wales).

Obje zbirke podataka analizirane su u odnosu na 17 pokazatelja koji su utvrđeni i dogovoreni s nacionalnim stručnjacima za podatke (predstavljeno u potpunosti u [Prilogu](#)). Pokazatelji se zasnivaju na tri područja podataka za pojedinu državu:

- Podaci o populaciji i upisu
- Podaci o učenicima sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama
- Podaci o dobnom uzorku (9-godišnjaci i 15-godišnjaci), što odgovara razinama ISCED 1 i 2.

Podaci EASIE-a usredotočeni su na sve učenike, dobne uzorke svih učenika i jednu podskupinu učenika koji primaju podršku za realizaciju svojih obrazovnih potreba, odnosno učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama.

U ovom trenutku Agencija ne prikuplja podatke iz država o učenicima **bez** službene odluke o posebnim obrazovnim potrebama koji primaju neki oblik dodatne podrške za učenje. S predstavnicima država članica Agencije dogovoreno je da se prikupljanje podataka o ovim učenicima neće provoditi u predvidivoj budućnosti.

Važne dimenzije rada EASIE-a na prikupljanju podataka

Sve države sudionice imaju vrlo različite situacije u odnosu na politiku i praksu uključivog obrazovanja. Kako bi podaci za pojedine države koji pokrivaju gore opisana područja bili relativno usporedivi, primijenjene su dvije važne operativne definicije za prikupljanje podataka, a koje su utvrđene i dogovorene s nacionalnim stručnjacima za prikupljanje podataka:

Operativna definicija službene odluke o posebnim obrazovnim potrebama

Službena odluka dovodi do priznanja prihvatljivosti učenika za dodatnu obrazovnu podršku kojom će biti ispunjene njegove potrebe za učenje.

Službenom odlukom ispunjavaju se sljedeći kriteriji:

- Proveden je postupak obrazovnog vrednovanja koji je uključivao multidisciplinarni tim.
- Multidisciplinarni tim uključuje članove iz i izvan škole učenika.
- Postoji pravni dokument kojim se opisuje podrška za koju učenik ispunjava uvjete i koja se koristi kao osnova za planiranje.
- Službena odluka podliježe formalnom, redovnom procesu revizije.

Svi podaci prikupljeni u odnosu na učenike sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u skladu su s ovom operativnom definicijom službene odluke o posebnim obrazovnim potrebama.

Operativna definicija uključivog okruženja

Uključivo okruženje odnosi se na obrazovanje u kojem učenik sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama prati nastavu u redovnom razredu zajedno s vršnjacima u redovnom obrazovanju veći dio, odnosno 80 % ili više, školskog tjedna.

U prijašnjem radu Agencije na prikupljanju podataka i projektima ovo mjerilo za smještanje u trajanju od 80 % korišteno je u različitim oblicima. 80 % jasno znači da je učenik smješten u redovno okruženje veći dio školskog tjedna. Istovremeno, potvrđena je mogućnost povlačenja manje skupine ili jedne osobe na ograničeno vrijeme (odnosno 20 % ili jedan dan u tjednu).

Ne mogu sve države dati točne podatke o mjerilu za smještanje u trajanju od 80 % vremena. U skladu s tim, utvrđene su zamjenske vrijednosti koje su dogovorene i koje se primjenjuju prema potrebi. Pogledajte specifične [pozadinske informacije o pojedinim državama](#) za više detalja (Europska agencija, bez datuma-c).

Žarište za analizu podataka EASIE-a

Dugoročna ambicija za rad EASIE-a jest osigurati:

- dogovoreni skup pokazatelja kojim se mogu pribaviti informacije za rad donositelja politike u odnosu na ciljeve Europske unije u području obrazovanja i

osposobljavanja i *Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom* (Ujedinjeni narodi, 2006.);

- podatke i pomoćne kvalitativne informacije o pitanjima prava učenika.

Cilj analize jest naglasiti glavne rezultate u svrhu pribavljanja informacija za rad u skladu s ovim međunarodnim smjernicama, kao i [Stajalištem Agencije o sustavima uključivog obrazovanja](#) (Europska agencija, 2015.). Cilj ovdje predstavljenih informacija jest pribaviti informacije za zajedničku konačnu viziju sustava uključivog obrazovanja država članica Agencije, a to je:

... osigurati da za sve učenike, bez obzira na njihovu dob, budu osigurane smislene i visokokvalitetne obrazovne mogućnosti u lokalnoj zajednici, uz bok prijatelja i vršnjaka odnosno kolega (ibid. str. 1.).

Usredotočenost na cijelu školsku populaciju unutar EASIE-a je u skladu s tvrdnjom iz knjige o stajalištu („position paper“) da:

... politikom kojom se upravlja sustavima uključivog obrazovanja mora biti osigurana jasna vizija i konceptualizacija uključivog obrazovanja kao način poboljšanja obrazovnih prilika za sve učenike (ibid.).

Nije moguće da se prikupljanjem podataka EASIE-a pribave informacije za raspon kvalitativnih pitanja u odnosu na sustave uključivog obrazovanja koji su predstavljeni u knjizi o stajalištu. Međutim, mogu se osigurati informacije o „raspoloživosti fleksibilnih kontinuumu za pružanje i resurse“ (ibid., str. 2.), osobito različitim oblicima obrazovnih smještanja u državama.

Napomene

Podaci koje su podnijele države su sveobuhvatni u onoj mjeri u kojoj trenutno mogu biti. Za sve je podatke potvrđeno da su u skladu s dogovorenim operativnim definicijama Agencije za službenu odluku o posebnim obrazovnim potrebama i mjerilu za smještanje u trajanju od 80 % ili relevantnim zamjenskim vrijednostima. Države ne osjećaju potrebu promijeniti ove definicije ili način na koji prikupljaju podatke u skladu s njima. Sve podatke su podnijeli nacionalni stručnjaci za podatke i provjerili i odobrili predstavnici država članica Agencije. Sve izračune podataka, na način kako su predstavljeni u Izvješćima po državama, provjerili su i odobrili stručnjaci za podatke i predstavnici država članica Agencije.

No, postoji određeni broj pitanja u odnosu na zbirke podataka koje valja izdvojiti. U dolje navedenim točkama izdvojena su neka metodološka i/ili proceduralna pitanja koja proizlaze iz rada na prikupljanju podataka, a koja valja uzeti u obzir prilikom čitanja ovog izvješća.

Brojke država koje daju podatke, a koji su povezani s određenim pokazateljima razlikuju se unutar i između zbirki podataka. To znači da se brojke država koje su uključene u izračune za svaki pokazatelj razlikuju. Prema tome, nije moguće izvršiti pouzdanu usporedbu pokazatelja. U ovom izvješću, rezultati su uglavnom predstavljeni u odnosu na svaki pokazatelj pojedinačno.

U informacijama svih država određeni podaci nedostaju, uključujući smještanje u slučaju posebnih obrazovnih potreba i podatke s raščlambom po spolu. Za neke države, u odnosu na konkretna pitanja, prijavljeno je nula (0) podataka, iako bi bilo prikladnije navesti da podaci nedostaju (M). Za izračune podataka u Izvješćima za pojedinu državu, većina nula je zamijenjena s M, u dogovoru s odnosnim državama.

Različite države imaju značajan utjecaj na ukupne prosjeke pokazatelja. Države s većim brojem stanovnika imaju puno veći utjecaj na ukupne prosjeke nego one s manjim brojem stanovnika. Posljedično, zaključke u odnosu na ukupne prosjeke valja donositi oprezno.

UPUĆIVANJA

Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, 2015. *Stajalište Agencije o sustavima uključivog obrazovanja*. www.european-agency.org/resources/publications/agency-position-inclusive-education-systems-flyer (zadnji pristup u listopadu 2018.)

Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, 2016. *European Agency Statistics on Inclusive Education (EASIE): Methodology Report [Statistika Europske agencije o uključivom obrazovanju (EASIE): Izvješće o metodologiji]*. (A. Watkins, S. Ebersold i A. Lénárt, urednici). Odense, Denmark. www.european-agency.org/data/methodology-report (zadnji pristup u listopadu 2018.)

Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, 2017. *European Agency Statistics on Inclusive Education: 2014 Dataset Cross-Country Report [Statistika Europske agencije o uključivom obrazovanju: Izvješće po državama sa zbirkom podataka za 2014.]*. (J. Ramberg, A. Lénárt i A. Watkins, urednici). Odense, Danska. www.european-agency.org/resources/publications/european-agency-statistics-inclusive-education-2014-dataset-cross-country (zadnji pristup u listopadu 2018.)

Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, 2018.a. *European Agency Statistics on Inclusive Education: 2016 Dataset Cross-Country Report [Statistika Europske agencije o uključivom obrazovanju: Izvješće po državama sa zbirkom podataka za 2016.]*. (J. Ramberg, A. Lénárt i A. Watkins, urednici). Odense, Denmark. www.european-agency.org/resources/publications/european-agency-statistics-inclusive-education-2016-dataset-cross-country (zadnji pristup u listopadu 2018.)

Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, 2018.b. *European Agency Statistics on Inclusive Education: Methodology Report – Updated 2018 [Statistika Europske agencije o uključivom obrazovanju: Izvješće o metodologiji – ažurirano 2018.]*. (A. Lénárt, J. Ramberg i A. Watkins, urednici). Odense, Danska

Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, bez datuma-a. *Data web area [Mrežni prostor za podatke]*. www.european-agency.org/data (zadnji pristup u listopadu 2018.)

Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, bez datuma-b. *List of data experts [Popis stručnjaka za podatke]*. www.european-agency.org/data/list-data-experts (zadnji pristup u listopadu 2018.)

Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, bez datuma-c. *Data tables and background information [Tablice s podacima i pozadinske informacije]*. www.european-agency.org/data/data-tables-background-information (zadnji pristup u listopadu 2018.)

Europska agencija za razvoj obrazovanja za učenike i studente s posebnim potrebama, 2009. *Special Needs Education Country Data 2008 [Podaci o obrazovanju za posebne potrebe po državama za 2008.]*. (A. Watkins, urednik). Odense, Danska. www.european-agency.org/resources/publications/special-needs-education-country-data-2008 (zadnji pristup u listopadu 2018.)

Europska agencija za razvoj obrazovanja za učenike i studente s posebnim potrebama, 2010. *Special Needs Education Country Data 2010 [Podaci o obrazovanju za posebne potrebe po državama za 2010.]*. (A. Watkins, urednik). Odense, Danska www.european-agency.org/resources/publications/special-needs-education-country-data-2010 (zadnji pristup u listopadu 2018.)

Europska agencija za razvoj obrazovanja za učenike i studente s posebnim potrebama, 2012. *Special Needs Education Country Data 2012 [Podaci o obrazovanju za posebne potrebe po državama za 2012.]*. (A. Lénárt i A. Watkins, urednici). Odense, Danska. www.european-agency.org/resources/publications/special-needs-education-country-data-2012 (zadnji pristup u listopadu 2018.)

Publikacije Ureda Europske unije, 2016. *Suradnja EU-a u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020)*. Luksemburg: Ured za publikacije. eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aef0016 (zadnji pristup u listopadu 2018.)

Ujedinjeni narodi, 1989. *Konvencija o pravima djeteta*. www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx (zadnji pristup u listopadu 2018.)

Ujedinjeni narodi, 2006. *Konvencija o pravima osoba s invaliditetom*. www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html (zadnji pristup u listopadu 2018.)

UNESCO Institut za statistiku, 2012. *Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja (ISCED) 2011*. Montreal: UNESCO Institut za statistiku. uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf (zadnji pristup u listopadu 2018.)

PRILOG: POKAZATELJI EASIE-A ZA 2014. I 2016.

---

1. Stopa upisa u redovno obrazovanje na temelju populacije upisane u školu

---

Pokazatelj 1.1: stopa upisa u redovno obrazovanje (%)

Pokazatelj 1.2: stopa upisa u uključivo obrazovanje (%)

2. Dobni uzorci

Pokazatelj 2.1: stopa upisa dobnog uzorka u redovnom obrazovanju za 9-godišnjake (%)

Pokazatelj 2.2: stopa upisa dobnog uzorka u redovnom obrazovanju za 15-godišnjake (%)

Pokazatelj 2.3: stopa upisa dobnog uzorka u uključivom obrazovanju za 9-godišnjake (%)

Pokazatelj 2.4: stopa upisa dobnog uzorka u uključivom obrazovanju za 15-godišnjake (%)

3. Učenci sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama

---

3a. Stope utvrđivanja

Pokazatelj 3a.1: postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama na temelju populacije upisane u školu (%)

3b. Distribucija smještanja učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama na temelju populacije učenika upisane u školu;

Pokazatelj 3b.1: postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u uključivom okruženju, na temelju populacije upisane u školu (%)

Pokazatelj 3b.2: postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u posebnim razredima, na temelju populacije upisane u školu (%)

Pokazatelj 3b.3: postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u posebnim školama, na temelju populacije upisane u školu (%)

Pokazatelj 3b.4: postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u neformalnom obrazovnom okruženju, na temelju populacije upisane u školu (%)

Pokazatelj 3b.5: postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u potpuno izdvojenom obrazovnom okruženju, na temelju populacije upisane u školu (%)

3c. Distribucija smještanja, na temelju populacije učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama

Pokazatelj 3c.1: postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u uključivo obrazovanje (%)

Pokazatelj 3c.2: postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u posebne razrede u redovnim školama (%)

Pokazatelj 3c.3: postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u posebnim školama (%)

Pokazatelj 3c.4: postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u neformalnom obrazovnom okruženju (%)

Pokazatelj 3c.5 postotak učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama u potpuno izdvojenom obrazovnom okruženju, na temelju populacije učenika sa službenom odlukom o posebnim obrazovnim potrebama (%)

Tajništvo:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Denmark
Tel: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Ured u Bruxellesu:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Brussels
Belgium
Tel: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org/data

